

شنبه باشنا فروسی

دکتر یوسف نبیا شاعر و پژوهشگر

همان‌گه چون از کوه بر شد خروش/ پدید آمد از راه فرخ سروش / همه جامه‌اش سبز و خنکی به زیر/ ز دیدار او گشت خسرو دلیر/ چو نزدیک شد دست خسرو گرفت /ز یزدان پاک این نباشد شگفت /فرشته بدو گفت نامم سروش / چون ایمن شدی دور باش از خروش / کز این پس شوی بر جهان پادشا/نباید که باشی جز از پارسا/ بدین زودی اندر به شاهی رسی /بدین سالیان بگذرد

هشت وسی /بگفت این سخن نیز و شد ناپدید /کس اندر جهان این شگفتی ندید

«سروش» که فرشته‌ای از جانب خداوند برای سخن گفتن باشاه ایران است و در شاهنامه باشاهانی همچون گیومرت و فریدون و کیخسرو دیدار و گفت‌وگو کرده‌است. آخرین بار در سخن فردوسی با خسرو پرویز دیدار می‌کند و او را نجات می‌دهد؛ آنجا که شاه ساسانی در نبرد با بهرام چوبینه مجبور می‌شود بگریزد و به کوه‌های غربی ایران پناه ببرد و چون می‌بیند در محاصره نیروهای بهرام چوبینه‌است، از خداوند کمک می‌خواهد و سروش بر او فرود می‌آید. فردوسی می‌گوید: همان لحظه‌ای که صدای رازونباز خسرو پرویز از کوه بلند شد، سروش بالباسی سبز براسی سپید از راه رسید، خسرو از دیدار او دل‌گرم شد، سروش نزدیک خسرو آمد و دست او را گرفت. این کار از قدرت خداوند شگفت نیست، فرشته به شاه گفت نامش سروش است و خاطر جمع باشد دوزاری نکند زیرا از این پس بر جهان پادشاه می‌شود و باید یارسایي کند و پادشاهی اش ۲۸ سال دوام می‌آورد. سروش این سخن را گفت و ناپدید شد، کسی در جهان چنین حادثه شگفت انگیزی ندیده‌است. در این بیت‌ها «خروش» یعنی فریاد رازونباز، «خنگ» یعنی اسب سپیدرنگ، «دلیر» اینجایی یعنی دل‌گرم و «ایمن» به معنای خاطر جمع است. آن‌دسته از روایت‌های مربوط به ارتباط سروش با شاهان ایرانی که مربوط به دوران داستانی حماسه ملی ایران است، دور از ذهن نیست که محصول خلاقیت ایرانیان فرهیخته‌ای باشد که در طول تاریخ در تدوین داستان‌های ملی نقش داشته‌اند و مفهوم تقدس مقام شاهی آرمانی را در قالب این تصویر بیان کرده‌اند. اما آخرین روایت از این ارتباط که موضوع این یادداشت است، مربوط به خسرو پرویز یعنی دوران تاریخی شاهنامه است. شبیه این روایت در برخی کتب کهن تاریخی همانند شاهنامه آمده است، اما سخن برخی شارحان و مورخان درخور توجه است که گفته‌اند فرشته منجی خسرو پرویز درواقع سربازان رومی بوده‌اند که شاه ایران را از دست کودتاگران نجات داده‌اند، اما بعدها ایرانیان با غرور ملی خویش روایت تاریخی را به شکل داستانی معجزه‌وار درآوردند.

دبیر و اعضای جشنواره شعر فجر مشخص شدند

محمد مهدی اسماعیلی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، در احکامی جداگانه، دبیر و اعضای هیئت علمی هجدهمین جشنواره بین المللی شعر فجر را منصوب کرد. محمد علی مجاهدی، مرتضی امیری اسفندقه، علیرضا قزوه، رضا اسماعیلی، نغمه مستشار نظامی، محمد مهدی سیار، علی محمد مؤدب، سیداحمد میرزاده و زهیر توکلی به عنوان اعضای هیئت علمی هجدهمین جشنواره بین المللی شعر فجر منصوب شدند. همچنین، علیرضا قزوه به عنوان دبیر علمی هجدهمین جشنواره بین المللی شعر فجر منصوب شده است.

آمار وضعیت کتاب و کتاب خوانی در آخرین ماه پاییز منتشر شد کتاب کودک و نوجوان؛ همچنان پرخواننده

آمار تازه منتشرشده از خانه کتاب و ادبیات ایران می‌گوید وضعیت چاپ و انتشار کتاب در آخرین ماه پاییز، در حوزه کودک و نوجوان قابل توجه‌تر از دیگر حوزه‌ها بوده است. مطابق این آمار، ۱۰ هزار و ۳۲ عنوان کتاب به چاپ رسید که در آن ۱۴۰۲ درمقایسه با مدت مشابه پارسال ۱۰ درصدافزایش داشته است. همچنین، درصدتغییر تعداد کتاب‌های این ماه نسبت به زمان مشابه در سال ۱۴۰۱ نیز نشان می‌دهد بیشترین افزایش دررده‌های مختلف از این قرار بوده است؛ فلسفه و روان شناسی به میزان ۳۹ درصد، کودک و نوجوان ۳۰ درصد و موضوعات کمک درسی و آموزشی ۱۶ درصد. بیشترین کاهش عناوین نیز دررده‌های زبان به میزان ۲۸ درصد، علوم طبیعی و ریاضیات ۲۷ درصد و کلیات به میزان ۸ درصد بوده است. بیشترین عناوین کتاب در آن راسال بازهم به حوزه کودک و نوجوان اختصاص دارد که حدود ۲ هزار و ۹۲ عنوان را شامل می‌شود، این عدد در آذر پارسال ۱۶۱۳ عنوان بود. میانگین قیمت کتاب در آخرین ماه فصل پاییز نیز ۳۳ درصد بیشتر شده است.

زین قدیر

علیرضا حیدری | مدرس ویراستاری

- ناوبراسته** ❌
- ...فن آوری که پیش از این برخی از باشگاه‌های آلمانی از جمله هوفنهایم را از بهره‌برده بودند...**
- ویراسته** ✔️
- ...فناوری که پیش تر برخی باشگاه‌های آلمانی مانند هوفنهایم از آن بهره‌برده بودند...**
- نکته** 📌

با تغییر در بافت جمله، به ارحتی می‌توان از تعداد حرف اضافهٔ از» در متن ناوبراسته کاست.

#زین_قدیر_پرسی

شهریار

فرهنگ و ادبیات

اهالی شعر در هم‌دردی با مردم کرمان سرودند

زخم یکسان می‌خوریم از دردهای مشترک

اهالی ادبیات و شعر و کلمه، بارها ثابت‌کرده‌اند در بژنگاه‌های‌کشور حضور دارند و هر جا نیاز باشد، آن‌ها نیز به سراغ سلاح خود می‌روند تا از کبان‌کشورشان دفاع کنند. با وقوع فاجعه جنایت آمیز کرمان که عصر چهارشنبه ۱۳۰۱دی و هم‌زمان با چهارمین سالروز شهادت سردار قاسم سلیمانی رخ داد و به شهادت و زخمی شدن بسیاری از هم‌وطنانمان منجر شد، هنرمندان بسیاری با خلق آثاری، تسلیت و هم‌دردی‌شان را با مردم داغ‌دار کرمان و کل کشور به اشتراک

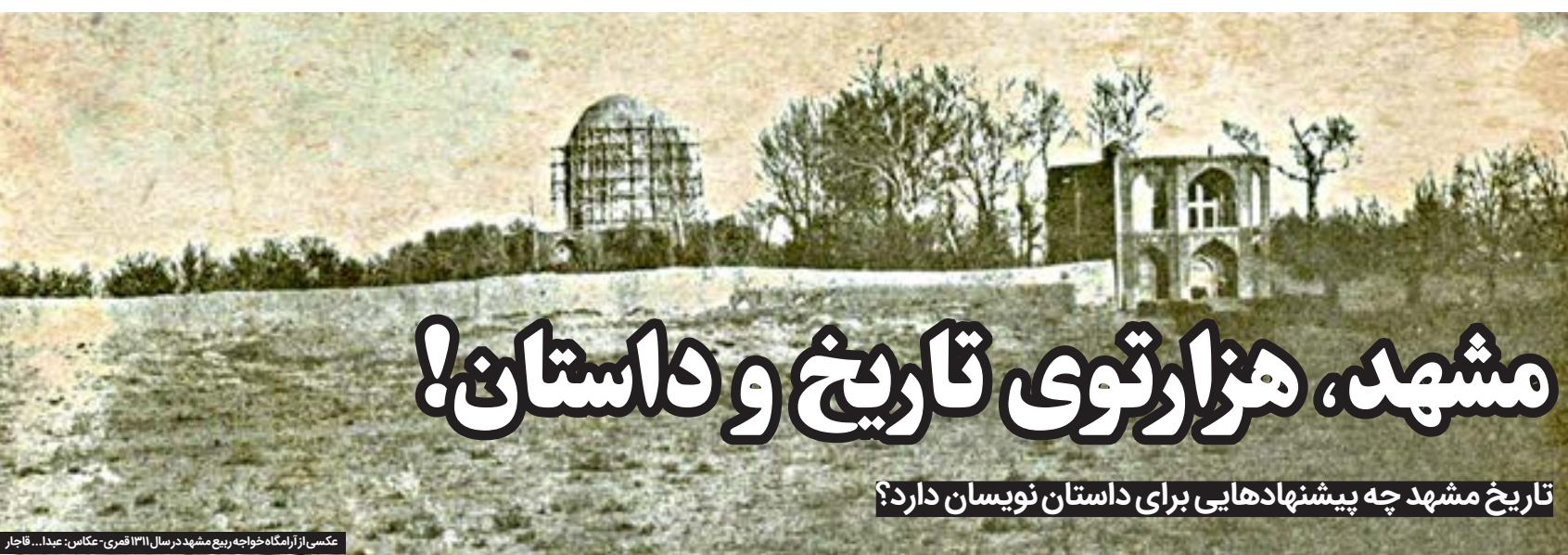
گذاشتند. همچنین سعی کردند با ابیاتی که از دلشان برآمده است، امیدی در دل مردم‌روشن کنند. از شاعران شهر و دیار خودمان گرفته‌است تا شاعران هم مرز و هم زبان و همدلی که در خارج از مرکز کشور زندگی می‌کنند اما به سان موقعیت‌های مهم دیگر، خود را جدا از مردم ایران و درد و غم آن‌ها ندیده‌اند. نجیب بارور شاعر اهل افغانستان که انثری با نام «خراسان‌ها» را نیز در کارنامه خود دارد، در واکنش به این اتفاق سروده است:
«نعش دیگر ریخته انگار در روی سرک/ بوی خون آورده از خاک دلیران قاصدک/ کیست این جلد، این

جلاد، این جلد پست/ داغ ما را می‌زند هریار با خنجر محک/ کینه‌های کهنه از هرسو نمایان گشته‌است/ زخم یکسان می‌خوریم از دردهای مشترک/ از ملال خاطرات اندوه‌ما بسیار شد/ شیشه‌احساس یاران می‌خورد از غم ترک/ نعره ااکبر می‌کشیم و می‌رویم/ مانع فریاد ما هرگز نخواهد شد تک/ خم نمی‌گردد سر آزادگان در

بیشتان/ هان اگر کوه‌ته شود از سقف ما با م فلک/ بانگ آزادی بخیزد باز در این بیشه زار/ نای آزادی نگردد بر مرادت نی لیک/ آفتابا از نفس‌گرمای تابستان بیخش/ می‌وزد این روزها از هر طرف باد خنک.»
علی محمد مؤدب و وحید

عیدگاه طریقه، از شاعران اهل خراسان نیز با سروده هایشان به این اتفاق واکنش نشان دادند. در بخشی از شعر علی محمد مؤدب می‌خوانیم:
«...روز مادر شب شد از این غم که با پا پرنگشت/ خون طفلان بین که بر سیمای مادر ریخته/ روز مادر وامصیبت، رد خون سرخ کیست/ لاله‌ها کاین‌گونه پرپر پشت هر در ریخته....»
حسن ختام شعر وحید عیدگاه طریقه با نام «خونابه، نیزکه از درد وطن می‌گوید، چنین است:
«...غمگین میباش ای مهربان طاقت بیاور همچنان/ روزی به پایان می‌رسد اندوه بی‌پایانمان.»

فرماندهای فرهنگی و ادبیات

مشهد، هزارتوی تاریخ و داستان!

تاریخ مشهد چه پیشنهادهایی برای داستان نویسان دارد؟

خراسانی

اتفاق خوب و خوشی است اینکه امروز داستان نویسان مشهدی به شهرشان توجه دارند. انگار بعضی از ما جماعت داستان نویس تازه دریاخته ایم که نوشتن از تاریخ و ویژگی‌ها و ظرفیت‌ها و آدم‌های شهرمان

کندوکاو

- پدید آمدن یک شهر مقدس

در جست و جوی پیشینه تاریخی مشهد به توس باستانی می‌رسیم که از پیش از اسلام وجود داشته است. در اوستا یکی از سرزمین‌های مقدس اورژو (Urawa) نام دارد که گفته‌اند همان توس است. در تاریخ هخامنشیان هم شهر پهنآور «سوسپا» (Susia) ظاهرا همان توس است. حدود دو سده پس از هجرت پیامبر اسلام ^(ص) شهر نوغان و روستای سناباد در توس به هم پیوستند و شهر «مشهدالرضا» (به معنای محل شهادت حضرت رضا^(ع)) را پدید آوردند که به مرور گسترش پیدا کرد. دلیل این نام‌گذاری – خلاصه آن می‌شود «مشهد» – به شهادت رسیدن امام رضا^(ع) به دست مأمون خلیفه عباسی و خاک سپاری ایشان در کاخ یکی از سرداران بنی عباس به نام خُمید بن فُحَظبه طایبی در حوالی سناباد بود.

- عذاب وجدان سردار جانی

رخدادهای تاریخی مربوط به واقعه جان‌گذاز شهادت امام هشتم^(ع) می‌تواند داستان‌های متنوعی را شکل دهد منوط به اینکه نویسنده آن خلاق و باهوش باشد (بارها در این باره قلم‌زده‌شده و روایت‌مجددان نیازمند ابتکار و تازگی است). بای می‌توان درباره حوادث و آدم‌های نزدیک به آن عصر نوشت. برای نمونه شاید نوشتن از شخصیت پلید ابن قحطبه – همان سرداری که کاشخ محل دفن پیکر مطهر امام^(ع) شد – به آفرینش داستان‌های جالبی بینجامد. اوسال‌هایش از شهادت امام^(ع) مرده بود، اما نکات تاریخی جالبی درباره‌اش ذکر شده است. اینکه قاتل نفس‌رکیه – نواده امام حسن^(ع) که علیه عباسیان قیام کرد– بود و همچنین از جایی به بعد دیگر روزه نمی‌گرفت و عمل به این تکلیف شرعی را باعث نجات خود از عذاب دوزخ نمی‌دانست؛ زیرا او به امر هارون الرشید، خلیفه جتایتکار عباسی، شصت‌سید علوی زندانی را به قتل رسانده و کالبد‌هایشان را داخل چاه‌انداخته بود. می‌توان عذاب وجدان ابن قحطبه را با ترسیم این وضعیت داستانی قلمی کرد؛ سردار عرب در کاخ باشکوهش در سناباد آشفته و وحشت‌زده‌است و به این سو و آن سو می‌دود، چون مدام ارواح سادات مقتولی را می‌بیند که در چاه‌انداخته‌است...

- اقتدار بانوی شاعر در دربار مغول

شهر مشهد طی اعصار و قرون، زنان بزرگی را پرورش داده و معرفی کرده است. یکی از این زنان، فاطمه خاتون مشهدی یا فاطمه طوسی یا

فاطمه خراسانی است. زن شاعر و فاضلی که می‌تواند سوزۀ داستان‌ها و رمان‌ها قرار بگیرد. او در روزگار تاخت‌وبرانگر چنگیز مغول به ایران به اسارت دشمن خون‌خوار و غارتگر درآمد. مغول‌ها او را به قُرّه قُروم مغولستان فرستادند، اما در آنجا با هوش و زیرکی از کنیزتبدیل‌شد به ندیمه و مشاور و محرر اسرار توراکینا خاتون، عروس چنگیزخان. نفوذ فاطمه خاتون در دربار مغولان به جایی رسید که می‌توانست امیران را عزل کند. او در حکومت فرزندان چنگیز توانست مسلمانان را به قدرت برساند و پشتیبان سادات و علویان باشد و برخی ایرانیان را در خراسان به‌جای مغولان صاحب‌مقام و منصب‌کند. سرانجام در رقابت‌ها و اختلافات دربار به جادوگری و مسموم ساختن برادر خان مغول متهم شد و به شکل فجیعی به قتل رسید. چنان‌که اشاره شد، او را شاعر نیز دانسته‌اند و بیت‌هایی از فاطمه خاتون مشهدی باقی‌مانده است؛ «آراسته باغ و عندلیبان سرمست/ یاران همه از نشاط گل یاده‌پرست// اسباب فراغت همه درهم زده‌است/ بشتاب که جز تو هر چه می‌باید هست»

- شخصیت مجهول ربیع!

مشهدی‌ها به ویژه اهالی محله خواجه ربیع بر این باورند که در آرامگاه تاریخی و معروف واقع در این محله یکی از شخصیت‌های تاریخ اسلام دفن شده است. اما درباره خواجه ربیع حرف‌های ضد و نقیضی زده می‌شود. برخی عالمان تاریخ اسلام او را فردی زاهد و پرهیزکار دانسته و ستوده‌اند و عده‌ای او را فاقد بصیرت و دستیابی به حقیقت‌بندی معرفی کرده‌اند. نوشته‌اند که این شخصیت یکی از سرداران امام علی^(ع) بوده و در جریان نبرد صفین میان امام^(ع) با معاویه برای اینکه دخالتی در این جنگ نکند راهی ایران شد. همچنین ذکر شده وقتی خبر شهادت امام حسین^(ع) را شنید از لعن‌پزید خودداری کرد. بایان حال، به فرض صحت این دیدگاه‌ها باز نظر دیگری مطرح است و آن اینکه اساسا خواجه ربیع در کوفه فوت کرده و از این رو این شخص موسوم به خواجه ربیع که در مشهد دفن شده کس دیگری است! آیا این اتهامات خوراک مناسبی برای نوشتن یک داستان معمای تاریخی نیست؟

یکی از راه‌های نگارش داستان با توجه به مشهد و ادای دین به این شهر فرهنگی و تاریخی، بهره‌بردن از رویدادها و سوزۀ‌های پراکنده در دل تاریخ است. طبعاً لازمه بهره‌بردن از این امکان، مطالعه کتاب‌های تاریخی به ویژه منابع معتبر است

- تدفین چندباره نادر، پسر شمشیر!

یکی از نام‌دارترین حاکمان تاریخ ایران، نادرشاه افشار است. او توانست کشور دچار هرج و مرج را یکپارچه سازد و بیگانگانی چون روس و عثمانی را از ایران بیرون کند و مرزهای کشور را گسترش دهد. نادر مشهد را پایتخت خود ساخت و امروز آرامگاهش در این شهر جزواکان گردشگری است. شخصیت این جهان‌گشای شرقی برای نویسندگان جذابیت ویژه‌ای داشته است و رمان‌های متعددی درباره‌اش نوشته‌اند، اما نکته عجیبی درباره کالبد او وجود دارد که خود می‌تواند سوزۀ داستانی جذاب باشد. نادرشاه با اینکه در زمان زنده بود نش به مرگ خود آند ندیده‌است و دستور داده بود برایش آرامگاه بسازند، سودی از این دوران‌دینی خود نبرد، چون پس از مرگ چند بار و در جاهای مختلف دفن شد! نوشته‌اند آقا محمدخان قاجار از سر دشمنی دستور داد استخوان‌های او را از قبر بیرون بکشند و به تهران منتقل و در کاخ خان قاجار دفن کنند. در زمان آخرین شاه از نوادگان خان بی‌رحم قاجار، قوام السلطنه حاکم خراسان، آرامگاه تازه‌ای برای نادر ساخت و استخوان‌های او را از تهران به مشهد برگرداند و در آنجا دفن کرد. در دوره پهلوی دوم که بنای مجددی برای مقبره کشورگشای ایل افشار ساختند، هنگام خاک برداری استخوان‌هاو جمجمه او را به مکانی دیگر منتقل کردند و سپس بار دیگر به محل آرامگاه کنونی‌اش برگرداندند و با انجام مراسم دینی به خاک سپردند.

- جبر و اختیار و انتحار!

یکی از رخداد‌های مهم و تکان دهنده تاریخ معاصر مشهد، واقعه خونین مسجد گوهرشاد است. در جریان تجمع مردم در مسجد گوهرشاد و اعتراض به پهلوی اول، میان مردم و نظامیان درگیری ایجاد می‌شود و شمار زیادی جان خود را از دست می‌دهند. این واقعه با یک اتفاق جالب توجه همراه بود، یکی از افسران، در ظاهر برای خودداری از شلیک به مردم، خود را با گلوله می‌کشد و یک افسر دیگر به دست یکی از سربازان کشته می‌شود. موقعیت، موقعیت دشواری است و تصمیم‌درست‌گرفتن‌کاری است کارستان! بحث بردارشی در میان است و دو گروه مقابل، هم‌مذهب و

- دام تروریست‌ها

درباره جنایت‌های گروه تروریستی سازمان مجاهدین خلق زیاد خوانده و شنیده ایم. ثبت‌اعمالی چون ترور و ایجاد رعب و وحشت و خیانت به میهن از طریق هم‌دستی با صدام در کارنامه آن‌ها و چهره منفوری به اعضا و نام سازمان در میان مردم ایران بخشیده است. اوایل انقلاب، مشهد یکی از شهرهایی بود که فعالیت این فرقه در آن پررنگ بود. اعضای سازمان در جاهایی مثل خیابان دانشگاه بساط‌های مطبوعاتی داشتند و در آن هفته‌نامه مجاهد را عرضه و از این طریق برای خود تبلیغ می‌کردند. استفاده از دختران کم سن و سال جزو روش‌های تبلیغی مجاهدین خلق بود که می‌توانست توجه جوانان را جلب کند.

در این میان، درگیری‌هایی میان اعضای سازمان و گروه‌های مذهبی و حزب‌اللهی پیش می‌آمد. حالا تصور کنید موقعیتی دراماتیک‌اکه مواجهه یک پسر نوجوان مذهبی با یک دختر مجاهد در حین درگیری دو گروه پدید می‌آورد.

- قطره‌ای از دریا

آنچه خواندید، نمونه‌هایی از سوزۀ‌های تاریخ مشهد است که می‌تواند به کار داستان‌نویسان بیاید؛ وگرنه بدیهی است رخداد‌های متعددی در تاریخ این شهر وجود دارد که از ظرفیت داستانی برخوردار است. می‌توان به وقایعی پرداخت که سلسله‌های گوناگون شاهی در این شهر رقم زدند یا شخصیت‌های برجسته‌ای که به علت مرکزیت مذهبی مشهد به اینجا آمدند و سکنی گزیدند. مواجهه امیرکبیر با شورش تجزیه طلبانه سالار، مشهددر خیزش مشروطه، حضور واشغالگری بیگانگی چون روس‌ها وازبک‌ها در این خطه، شکستن حرمت حرم مطهر رضوی از قبیل بمب‌گذاری در حرم در سال ۱۳۷۲و... اتفاقات رمان‌های جذابی خلق کرد. این مطلب قرار است تلنگری باشد برای اهالی قلم، بلکه سوزۀ‌های معرفی‌شده آن و نیز سوزۀ‌های دیگر در این زمینه مدنظرشان قرار بگیرد.

می‌کند. گفت: این رویداد با هدف ارتقای کمیت و کیفیت محتوای رسانه‌ای و ارج نهادن به تلاش‌ها و فعالیت‌های بایریگران دین خدا در حوزه سایبری برگزار می‌شود. زبان فارسی، هویت، وحدت فرهنگ شهروندی، قالب‌های نوین برای ارائه معارف دینی در عرصه رسانه، بازنمایی سیمای مشهد رضوی در فضای ملی و بین‌المللی، امام رضا^(ع)، ولی نعمت فکری، مادی و معنوی مردم، ترویج مبانی اخلاقی، اعتقادی و سیاسی در حوزه سایبری از دیگر محورهای این جشنواره است.

اجتماعی وجودنداشتند، خبر این حمله و تقویت سایبری جبهه محور مقاومت اسلامی و مکتب شهید سلیمانی در عرصه جهاد تبیین از جمله محورهای این جشنواره است. سیدمحمدامین آقامیری، دبیر شورای عالی فضای مجازی، در مراسم افتتاحیه این جشنواره در محل سالن همایش‌های اداره‌کل تبلیغات اسلامی خراسان رضوی با اشاره به مسئله انتشار حقایق طوفان الاقصی در فضای مجازی، گفت: امروز شاهد حرکت عمومی جهانی به نفع مردم غزه و جبهه مقاومت هستیم، درحالی‌که اگر سکوها و شبکه‌های

تقویت سایبری جبهه محور مقاومت

اسلامی و مکتب شهید سلیمانی در عرصه جهاد تبیین از جمله محورهای این جشنواره است. سیدمحمدامین آقامیری، دبیر شورای عالی فضای مجازی، در مراسم افتتاحیه این جشنواره در محل سالن همایش‌های اداره‌کل تبلیغات اسلامی خراسان رضوی با اشاره به مسئله انتشار حقایق طوفان الاقصی در فضای مجازی، گفت: امروز شاهد حرکت عمومی جهانی به نفع مردم غزه و جبهه مقاومت هستیم، درحالی‌که اگر سکوها و شبکه‌های

حمید محمدیان

فعالیت اولین جشنواره بین‌المللی رسانه و فضای مجازی «سلمان» از ۱۴۰۱دی به صورت رسمی آغاز شد و صاحبان سکوها ی رخط و برنامه‌های کاربردی، فعالان شبکه‌های اجتماعی و... می‌توانند در این جشنواره شرکت کنند. خانواده و جمعیت، دستاورد‌های انقلاب اسلامی، مقایله با آسیب‌های اجتماعی، تقویت وحدت اسلامی در حوزه سایبری،

